

بررسی الگوی گذران وقت والدین ایرانی

زهرا رضایی قهرودی

پژوهشکده‌ی آمار

چکیده: گردآوری آمارهای گذران وقت افراد جامعه از موضوعاتی است که در سال‌های اخیر مورد توجه برنامه‌ریزان و محققان مطالعات اقتصادی و اجتماعی در بسیاری از کشورها قرار گرفته است. بررسی الگوی گذران وقت افراد جامعه در گروه‌های مختلف اجتماعی، مبنایی برای برنامه‌ریزی در زمینه‌ی مسائل اجتماعی اقتصادی کشور را فراهم می‌نماید. کاربردهای متنوعی از داده‌های گذران وقت در حوزه‌های مختلف مانند ارزیابی سبک زندگی افراد و گروه‌های مختلف از جمله جوانان، سالمندان، ارزیابی کیفیت زندگی، برنامه‌ریزی شهری، مشارکت در بازار کار و ... وجود دارد. از آن‌جا که والدین بر اساس عامل‌های مختلفی مانند وضع فعالیت اقتصادی، سن جوان‌ترین فرزندشان و وضعیت اشتغال هر زوج، زمان خود را در طول شبانه‌روز به طرق مختلف صرف می‌کنند، در این مقاله بر اساس آخرین اطلاعات این طرح مربوط به تابستان سال ۱۳۹۴، به بررسی الگوی گذران وقت والدین شاغل و غیرشاغل بر اساس سن جوان‌ترین فرزندشان و وضعیت اشتغال هر زوج پرداخته شده است. همچنین به بررسی برخی عامل‌های مؤثر مانند تحصیلات، جنسیت، وضع زناشویی، وضع سواد و سن والدین شاغل بر زمان صرف‌شده به برخی فعالیت‌ها پرداخته شده است.

واژگان کلیدی: گذران وقت؛ والدین؛ نمونه‌گیری چرخشی؛ وضع فعالیت اقتصادی؛ سن جوان‌ترین فرزند.

۱- مقدمه

از اوایل سال ۱۹۷۰، آمارگیری گذران وقت در سطح ملی با تلاش زیادی برای استاندارد کردن ابزار گردآوری داده‌ها، ابتدا در اروپا (نروژ) و دیگر کشورهای توسعه‌یافته اجرا شد.

این آمارگیری در ابتدا برای ارزیابی فرایند سبک زندگی با تمرکز بر زمان صرف شده برای اوقات فراغت، رفت و آمد و کار با مزد و بدون مزد طراحی شده بود. اهمیت استفاده از داده‌های گذران وقت برای اندازه‌گیری اشتغال، بیکاری و اشتغال ناقص در سیزدهمین کنفرانس بین‌المللی آمارشناسان کار در سال ۱۹۸۲ مطرح و تشویق به گردآوری داده‌های گذران وقت برای اندازه‌گیری این جنبه از نیروی کار صورت گرفت [۷]. همچنین، در اواسط دهه ۱۹۹۰، پس از برگزاری چهارمین کنفرانس جهانی زنان در سال ۱۹۹۵ در پکن، اولین آمارگیری گذران وقت در کشورهای در حال توسعه و در حال گذار، با هدف اندازه‌گیری شکاف جنسیتی در کار بدون مزد و با مزد، به طور آزمایشی به اجرا در آمد. داده‌های گذران وقت کاربردهای متنوعی در حوزه‌های ارزیابی سبک زندگی و رفاه، مطالعه‌ی الگوها، استانداردها و کیفیت زندگی دارد. مطالعه‌های بسیاری در زمینه‌ی «روش و سبک زندگی» با هدف بررسی فعالیت‌هایی که به طور منظم به منظور برآوردن خواسته‌های مختلف افراد و خانواده‌ها انجام می‌شود، صورت گرفته است. به عنوان مثال اندورکا و فالسی [۲] تفاوت بین سبک زندگی گروه‌های مختلف اجتماعی در مجارستان را با تعریف شاخص‌هایی از استانداردهای زندگی توصیف کرده است. فاکس و نیکولاس [۶] با استفاده از داده‌های گذران وقت امریکای شمالی به بررسی زمان صرف شده برای خانه‌داری و اشتغال زنان پرداختند.

کاربردهای دیگری از طرح گذران وقت به بررسی زمان صرف شده برای کار با مزد، فعالیت‌های خانه‌داری، مراقبت و نگهداری دیگران، کار داوطلبانه با هدف توسعه‌ی سیاست‌گذاری در حوزه‌ی سلامت و تحصیل، مشارکت در بازار کار، برنامه‌ریزی‌های شهری با هدف بررسی الگوی گذران وقت بین خانه و مکان‌های عمومی و استفاده از حمل و نقل و فعالیت‌های تفریحی می‌پردازد. موضوعات مربوط به گذران وقت سالمندان و نحوه‌ی زندگی افراد سالمند، فرزندان و افراد جوان و مطالعات روانی و اجتماعی از دیگر کاربردهای استفاده از داده‌های گذران وقت است. در حال حاضر، نزدیک به یک صد آمارگیری در ۶۵ کشور دنیا اجرا می‌شود. در بسیاری از کشورها، دسترسی محدود به داده‌ها در وب سایت‌های نهادهای ملی (به طور عمده، ادارات ملی آمار) وجود دارد ولی در معدود کشورهایی مانند لتونی و لیتوانی (قابل دسترسی از طریق وب سایت HETUS^۱) و استرالیا، آلمان، مجارستان، لهستان و اسلوانی (قابل دسترسی از طریق سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه یا وب‌سایت OECD^۲) امکان دسترسی به

اطلاعات وجود دارد. این وبسایتها همانند انجمن بین‌المللی گذران وقت (IATUR^۳)، مرکز تحقیقات گذران وقت دانشگاه اکسفورد (CTUR^۴) و بخش آمار سازمان ملل متحد منبع‌های غنی از داده‌های گذران وقت هستند. با وجود این که کشورهای مختلف، آمارگیری گذران وقت را انجام می‌دهند، اما تفاوت‌هایی در مورد روش‌شناسی، نوع آمارگیری، حداقل سن پاسخ‌گو، اندازه‌ی نمونه، نوع ابزار آمارگیری، نحوه‌ی گردآوری داده‌ها، سطح جغرافیایی اجرای آمارگیری (ملی، شهری، روستایی)، زمان ثبت فعالیت‌ها در پرسش‌نامه‌ی روزانه بر حسب مقطع زمانی (۱ ساعت، ۱۰، ۱۵ یا ۳۰ دقیقه)، دوره‌ی اجرای آمارگیری و استفاده از طبقه‌بندی‌های بین‌المللی مختلف فعالیت (ICATUS or HETUS^۵) وجود دارد که در جدول ۱ فهرست ۶۵ کشور که ۱۰۲ آمارگیری انجام داده‌اند، بر اساس اطلاعات موجود در پایگاه داده‌های کشورها ارائه شده است. همچنین در ادامه به بیان تفاوت‌های اشاره‌شده در کشورهای مختلف، پرداخته می‌شود.

سطح جغرافیایی: همان‌طور که اشاره شد تفاوت‌هایی در سطح جغرافیایی اجرای آمارگیری گذران وقت در کشورهای مختلف وجود دارد. به عنوان مثال کشورهای چین و هند، آمارگیری را با اندازه‌ی نمونه‌ی بزرگ در منطقه‌های مختلف کشور و جمهوری اسلامی ایران و پاناما در سطح نقاط شهری اجرا می‌کنند.

زمان ثبت فعالیت: اگر چه زمان ثبت فعالیت‌ها در پرسش‌نامه‌ی روزانه بر حسب مقطع زمانی در کشورهای مختلف حداکثر ۱ ساعت یا ۱۰، ۱۵ یا ۳۰ دقیقه است، اما یک استثنا برای آمریکای لاتین وجود دارد. به طوری که هیچ یک از هفت کشور آمریکای لاتین، پرسش‌نامه‌ی روزانه برای گردآوری داده‌ها و درج زمان صرف‌شده ندارند. در این هفت کشور، پرسش‌نامه‌ی دقیق برای هر یک از اعضای خانوار واجد شرایط تنظیم شده است که در آن تعداد ساعات صرف‌شده در هفته به تفکیک روزهای هفته و روزهای آخر هفته و ۱۶ گروه فعالیت اصلی و ۸۰ زیرگروه فعالیت ثبت می‌شود. لازم به ذکر است گزارش این نتیجه‌ها به صورت ساعت و دقیقه در هفته به جای ساعت و دقیقه در روز منتشر می‌شود.

دوره‌ی اجرای آمارگیری: در بین کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا، جمهوری اسلامی ایران این آمارگیری را در ۴ فصل یک دوره‌ی ۶ ساله (فصل‌های پاییز و زمستان ۱۳۸۷ و

بهار و تابستان ۱۳۸۸ و فصل‌های پاییز و زمستان سال ۱۳۹۳ و بهار و تابستان (۱۳۹۴) و دولت فلسطین این آمارگیری را در یک دوره‌ی ۱۲ ساله تکرار کرده است (برای دو دوره‌ی ۱۹۹۹ - ۲۰۰۰ و ۲۰۱۲ - ۲۰۱۳). همچنین در بین کشورهای امریکای لاتین تنها کشور مکزیک این آمارگیری را در یک دوره‌ی ۷ ساله تکرار کرده است (سال ۲۰۰۲ و ۲۰۰۹). بسیاری از کشورهای اروپایی به جز کشورهای در حال گذار، آمارگیری گذران وقت را تکرار می‌کنند. در کشورهای امریکای شمالی، کانادا و ایالات متحده‌ی امریکا این آمارگیری تکرار می‌شود به گونه‌ای که ایالات متحده‌ی امریکا از سال ۲۰۰۳ تاکنون این آمارگیری را سالانه اجرا می‌کند. در نهایت در سایر کشورهای توسعه‌یافته، دو کشور ژاپن و نیوزلند از ۳ کشور، ژاپن در دوره‌ی ۵ ساله و نیوزلند در دوره‌ی ۱۰ ساله این آمارگیری را تکرار می‌کنند. همچنین در میان کشورهای آسیایی، تنها ۳ کشور مغولستان و تایلند ۲ بار و جمهوری کره ۳ بار با فاصله‌ی زمانی ۵ سال، این آمارگیری را اجرا کرده‌اند.

گروه سنی: تنوع سنین مختلف برای گردآوری اطلاعات طرح گذران وقت افراد زیاد است به طوری که از حداقل سن ۵، ۶ و ۷ سال (و حتی ۳ سال) مانند کشورهای هند و جمهوری متحده‌ی تانزانیا با حداقل سن ۵ سال تا حداقل سن ۱۰، ۱۵، ۱۸ و ۲۰ سال وجود دارد.

طبقه‌بندی: طبقه‌بندی ICATUS عمدتاً در کشورهای در حال توسعه در آفریقا و آسیا و نیز در ایران استفاده می‌شود. طبقه‌بندی HETUS برای هماهنگ‌سازی اطلاعات در کشورهای اروپایی و در کشورهای در حال گذار استفاده می‌شود. تلاش‌های زیادی برای استفاده از این طبقه‌بندی در شمال آفریقا و دیگر مناطق صورت گرفته است و بسیاری از کشورها از طبقه‌بندی HETUS یا ICATUS استفاده می‌کنند.

در بخش ۲ به معرفی آمارگیری گذران وقت در ایران پرداخته می‌شود. در بخش ۳، بر اساس آخرین اطلاعات این طرح در تابستان سال ۱۳۹۴، به بررسی الگوی گذران وقت افراد ۱۵ ساله و بیش‌تر به تفکیک وضع فعالیت اقتصادی و در بخش ۴ به بررسی الگوی گذران وقت والدین شاغل و غیرشاغل بر اساس سن جوان‌ترین فرزندشان و وضعیت اشتغال هر زوج پرداخته شده است. در بخش ۵ با معرفی یک مدل رگرسیونی، تأثیر عامل‌های مختلف مانند تحصیلات، وضع زناشویی، جنسیت، وضع سواد و سن

والدین برگذران وقت والدین به تفکیک برخی گروه‌های اصلی فعالیت مورد مطالعه قرار گرفته شده و در بخش ۶ نتیجه‌گیری و پیشنهادهایی ارائه شده است.

جدول ۱- فهرست کشورهایی که آمارگیری گذران وقت انجام می‌دهند به تفکیک منطقه

کشورهای توسعه‌یافته دیگر	آمریکای شمالی	کشورهای در حال گذار	کشورهای اروپایی	آمریکای لاتین	آسیا	بزرگ‌بوم صحرایی آفریقا	خانوار میانه و شمال آفریقا
استرالیا	کانادا	آلبانی	استرالیا	کلمبیا	ارمنستان	بنین	الجزایر
ژاپن	ایالات متحده آمریکا	بلغارستان	بلژیک	کاستاریکا	کامبوج	اتیوپی	ایران
نیوزلند		استونی	دانمارک	اکوادور	چین	غنا	عراق
		مجارستان	فنلاند	السالوادور	هند	جزیره مالاگازی	مراکش
		لتونی	فرانسه	مکزیک	جمهوری کره	مالی	عمان
		لیتوانی	آلمان	پاناما	قرقیزستان	موریس	فلسطین
		جمهوری سابق مقدونیه	یونان	پرو	مغولستان	آفریقای جنوبی	قطر
		یوگسلاوی	ایرلند		پاکستان	جمهوری تانزانیا	تونس
		مولدووا	ایتالیا		تایلند		ترکیه
		لهستان	هلند				
		رومانی	نروژ				
		صربستان	پرتغال				
		اسلونی	اسپانیا				
			سوئد				
			انگلستان				

منبع: UNDP Human Development Report Office, 2015

۲- معرفی آمارگیری گذران وقت در ایران

طرح آمارگیری گذران وقت با هدف آرایه‌ی اطلاعات مربوط به شناخت نوع و مدت زمان فعالیت‌های انجام‌شده توسط افراد جامعه و بررسی تغییرات شیوه‌ی زندگی افراد، نخستین بار برای یک دوره‌ی آماری یک ساله در فصل‌های پاییز و زمستان سال ۱۳۸۷ و بهار و تابستان سال ۱۳۸۸ توسط مرکز آمار ایران تهیه، طراحی و اجرا شد. دوره‌ی آماری بعدی این طرح در فصل‌های پاییز و زمستان سال ۱۳۹۳ و بهار و تابستان ۱۳۹۴ در نقاط شهری کشور اجرا شد.

در این آمارگیری اطلاعات خانوار به روش خودتکمیلی گردآوری می‌شود. به این ترتیب که خانوار با توجه به توضیحات مأمور آمارگیر و راهنمای خانوار که در اختیار وی قرار می‌گیرد، شرح فعالیت‌های خود را در طول یک شبانه روز به تفکیک دوره‌های زمانی ۱۵ دقیقه به طور دقیق و شخصاً در پرسش‌نامه ثبت کرده و در زمان مراجعه مأمور آمارگیر به وی تحویل می‌دهد. در این طرح به منظور برآورد تغییرات متوسط زمان سپری‌شده توسط افراد برای فعالیت‌های مختلف، از روش نمونه‌گیری چرخشی با الگوی چرخش ۲-۰ استفاده شده است که در آن ۵۰ درصد خانوارها در دو فصل متوالی حضور دارد و سپس خارج می‌شوند [۵].

در این آمارگیری فعالیت‌هایی که فرد در طول یک شبانه‌روز انجام می‌دهد، بر اساس طبقه‌بندی بین‌المللی فعالیت‌ها برای آمارهای گذران وقت (ICATUS) به پانزده گروه اصلی تقسیم می‌شوند. همچنین روش نمونه‌گیری آمارگیری گذران وقت در ایران روش نمونه‌گیری خوشه‌ای سه‌مرحله‌ای با طبقه‌بندی است و اندازه‌ی نمونه در هر فصل در کل کشور ۴۲۲۸ خانوار است. برای کسب اطلاعات بیشتر در خصوص تعاریف و مفاهیم، طبقه‌بندی‌ها و ... این طرح، به [۱] مراجعه شود.

۳- الگوی گذران وقت افراد ۱۵ ساله و بیش‌تر به تفکیک وضع فعالیت اقتصادی

قبل از بررسی الگوی گذران وقت والدین در بخش ۴، در این بخش به بررسی الگوی گذران وقت افراد ۱۵ ساله و بیش‌تر جامعه بر حسب وضع فعالیت اقتصادی پرداخته می‌شود. بررسی الگوی گذران وقت افراد ۱۵ ساله و بیش‌تر نقاط شهری کشور بر اساس نتیجه‌های طرح آمارگیری تابستان ۱۳۹۴ نشان می‌دهد کل افراد ۱۵ ساله و بیش‌تر، ۲ ساعت و ۴۶ دقیقه از وقت خود را برای کار و فعالیت شغلی صرف می‌کنند که این رقم برای مردان ۴ ساعت و ۵۴ دقیقه و برای زنان ۳۹ دقیقه بوده است. اما بر اساس نتیجه‌های جدول ۲، متوسط زمان سپری‌شده‌ی افراد ۱۵ ساله و بیش‌تر شاغل برای کار و فعالیت شغلی، ۷ ساعت و ۷ دقیقه و برای افراد غیر شاغل (بیکار و غیرفعال) تنها ۱۰ دقیقه بوده است. در بین شاغلان، بیش‌ترین زمان صرف‌شده برای کار و فعالیت شغلی، مربوط به کارفرمایان با ۷ ساعت و ۳۶ دقیقه و کم‌ترین زمان مربوط به سایر شاغلین

کارکن فامیلی بدون مزد و کارآموز) با ۵ ساعت و ۴۹ دقیقه بوده است. در میان غیرشاغلان نیز بیشترین زمان صرف شده برای کار و فعالیت شغلی، مربوط به بیکاران با ۳۴ دقیقه و کمترین زمان مربوط به غیرفعالان با ۹ دقیقه بوده است.

جدول ۲- متوسط زمان سپری شده توسط جمعیت ۱۵ ساله و بیش تر به تفکیک وضع فعالیت اقتصادی و فعالیت های گذران وقت در تابستان سال ۱۳۹۴ (بر حسب ساعت و دقیقه)

وضع فعالیت			شاغل				غیرشاغل		
وضع فعالیت	ساعت	دقیقه	کار مستقل	کارآموز	کارکن	مزد	کارآموز	غیرشاغل	
جمع	۲۴:۰۰	۰۷:۰۷	۲۴:۰۰	۲۴:۰۰	۲۴:۰۰	۲۴:۰۰	۲۴:۰۰	۲۴:۰۰	
کار و فعالیت شغلی	۰۷:۰۷	۰۷:۳۶	۰۷:۰۴	۰۷:۰۸	۰۷:۰۸	۰۵:۴۹	۰۰:۳۴	۰۰:۱۰	
خانه داری	۰۱:۱۹	۰۰:۵۷	۰۱:۰۷	۰۱:۲۶	۰۱:۰۷	۰۲:۰۶	۰۲:۳۹	۰۴:۴۴	
فعالیت داوطلبانه و خیریه	۰۰:۰۱	۰۰:۰۰	۰۰:۰۱	۰۰:۰۱	۰۰:۰۱	۰۰:۰۱	۰۰:۰۳	۰۰:۰۲	
فعالیت های آموزشی و فراگیری	۰۰:۰۳	۰۰:۰۰	۰۰:۰۲	۰۰:۰۳	۰۰:۰۲	۰۰:۱۲	۰۰:۰۹	۰۰:۲۱	
مشارکت اجتماعی	۰۰:۵۰	۰۰:۴۱	۰۰:۵۰	۰۰:۵۰	۰۰:۵۰	۰۰:۴۷	۰۱:۳۱	۰۱:۱۵	
فعالیت های تفریحی و فرهنگی	۰۰:۱۴	۰۰:۱۶	۰۰:۱۳	۰۰:۱۵	۰۰:۱۳	۰۰:۳۰	۰۰:۴۶	۰۰:۲۴	
فعالیت های ورزشی	۰۰:۰۹	۰۰:۰۹	۰۰:۰۸	۰۰:۱۰	۰۰:۰۸	۰۰:۰۵	۰۰:۳۹	۰۰:۱۹	
استفاده از رسانه جمعی	۰۱:۴۱	۰۱:۴۷	۰۱:۳۵	۰۱:۴۴	۰۱:۳۵	۰۱:۵۴	۰۳:۲۹	۰۲:۳۱	
نگهداری و مراقبت شخصی	۱۲:۳۶	۱۲:۳۴	۱۳:۰۰	۱۲:۲۳	۱۳:۰۰	۱۲:۳۶	۱۴:۱۰	۱۴:۱۵	

جدول ۲ نشان می دهد شاغلان ۱ ساعت و ۱۹ دقیقه در روز را صرف فعالیت خانه داری کرده اند در حالی که غیر شاغلان ۴ ساعت و ۳۶ دقیقه را به خانه داری پرداخته اند. در خصوص زمان صرف شده برای بقیه فعالیت ها که مربوط به آموزش، ورزش، تفریح، استفاده از رسانه های جمعی و نگهداری و مراقبت شخصی است، غیر شاغلان نسبت به شاغلان زمان بیشتری را صرف می کنند. برای افراد شاغل، بعد از فعالیت نگهداری و مراقبت شخصی، متوسط بیشترین زمان صرف شده در شبانه روز مربوط به کار و فعالیت شغلی، استفاده از رسانه جمعی با ۱ ساعت و ۴۱ دقیقه و خانه داری بوده است. در حالی که برای افراد غیر شاغل، بعد از فعالیت نگهداری و مراقبت شخصی، متوسط بیشترین

زمان صرف شده در شبانه روز به ترتیب مربوط به فعالیت خانه‌داری (۴ ساعت و ۳۶ دقیقه) و سپس استفاده از رسانه جمعی با ۲ ساعت و ۳۵ دقیقه و مشارکت اجتماعی با ۱ ساعت و ۱۶ دقیقه بوده است.

۴- الگوی گذران وقت والدین

در این بخش الگوی گذران وقت والدین شاغل و غیر شاغل بر اساس نتیجه‌های طرح آمارگیری از گذران وقت تابستان ۱۳۹۴ به تفکیک ۹ گروه فعالیت، گروه‌های سنی فرزندان (دارای جوان‌ترین فرزند زیر ۶ سال، دارای جوان‌ترین فرزند بین ۶ تا ۱۷ سال، دارای فرزند بالای ۱۷ سال و دارای فرزند زیر ۱۸ سال) و وضع فعالیت اقتصادی زوجین (هر زوج شاغل، مرد شاغل و زن غیر شاغل) بررسی می‌شود. شکل ۱ به مقایسه‌ی الگوی گذران وقت والدین دارای فرزند زیر ۱۸ سال و کل والدین برای برخی فعالیت‌ها به تفکیک جنسیت و وضع فعالیت اقتصادی پرداخته است. نتایج، الگوی متفاوت زمان سپری شده والدین شاغل و غیر شاغل در گروه‌های مختلف فعالیت را نشان می‌دهد. شکل ۲ نیز به بررسی الگوی گذران وقت والدین دارای فرزند زیر ۱۸ سال بر حسب وضع فعالیت اقتصادی هر زوج می‌پردازد که نتایج نیز مشابه شکل ۱ الگوی متفاوت زمان سپری شده والدین دارای فرزند زیر ۱۸ سال بر حسب وضع فعالیت اقتصادی هر زوج را نشان می‌دهد.

۴-۱- کار و فعالیت شغلی والدین

بر اساس نتیجه‌های طرح آمارگیری از گذران وقت تابستان ۱۳۹۴، ۷۷/۲ درصد والدین مرد و ۹/۶ درصد والدین زن شاغل بوده‌اند. جدول ۳ الگوی متوسط زمان سپری شده توسط والدین زن و مرد ۱۵ ساله و بیشتر را به تفکیک وضع فعالیت اقتصادی و جدول‌های ۵ تا ۷ به ترتیب الگوی گذران وقت پدر و مادر ۱۵ ساله و بیشتر که دارای جوان‌ترین فرزند ۶ ساله، جوانترین فرزند ۶ تا ۱۷ ساله و فرزند بالای ۱۷ سال است را نشان می‌دهد. بر اساس نتیجه‌های جدول ۳، در میان والدین شاغل، مادران مدت زمان کم‌تری (۴ ساعت و ۴۳ دقیقه) را صرف کار و فعالیت شغلی نسبت به پدران (۷ ساعت و ۸ دقیقه) کرده‌اند. بر اساس نتیجه‌های جداول ۵ تا ۷، در میان والدین مرد شاغل،

تفاوت معنی‌داری برای زمان صرف‌شده برای کار و فعالیت شغلی والدین مرد دارای جوان‌ترین فرزند زیر ۶ سال، والدین مرد دارای جوان‌ترین فرزند بین ۶ تا ۱۷ سال و والدین مرد دارای فرزند بالای ۱۷ سال وجود دارد و زمان صرف‌شده برای کار و فعالیت شغلی والدین مرد شاغل، با افزایش سن فرزندان، کاهش یافته است. این ارقام برای والدین زن دارای فرزند زیر ۶ سال، والدین زن دارای جوان‌ترین فرزند بین ۶ تا ۱۷ سال و والدین زن دارای فرزند بالای ۱۷ سال به ترتیب ۲ ساعت و ۵۲ دقیقه، ۵ ساعت و ۳ دقیقه و ۴ ساعت و ۴۸ دقیقه بوده است و بر خلاف والدین مرد، زمان صرف‌شده برای کار و فعالیت شغلی مادران، با افزایش سن فرزندان، تقریباً افزایشی بوده است و مادران دارای فرزند زیر ۶ سال زمان بسیار کم‌تری را صرف کار و فعالیت شغلی می‌کرده‌اند.

بر اساس نتیجه‌های جدول ۷، در میان والدین شاغل دارای فرزند بالای ۱۷ سال، والدین مرد نسبت به والدین زن، ۲ ساعت بیشتر در روز برای کار و فعالیت شغلی صرف می‌کنند اما بر اساس نتیجه‌های جدول ۴، در میان والدین شاغل دارای فرزند زیر ۱۸ سال، والدین مرد نسبت به والدین زن، ۴ ساعت بیشتر در روز برای کار و فعالیت شغلی صرف می‌کنند (۳ ساعت و ۴۹ دقیقه در مقابل ۷ ساعت و ۴۰ دقیقه).

الگوی گذران وقت والدین مرد و زن بر اساس وضعیت اشتغال هر زوج متفاوت بوده است. بر اساس نتیجه‌های جدول ۸، در خانوارهای با فرزند زیر ۱۸ سال، زمان صرف‌شده برای کار و فعالیت شغلی پدر شاغل خانوار با توجه به وضعیت اشتغال همسر وی متفاوت است. به گونه‌ای که در خانوارهای که هر زوج شاغل هستند، مردان حدود ۱۴ دقیقه در روز کم‌تر از مردان شاغلی که همسر آنان شاغل نیستند، کار کرده‌اند (۷ ساعت و ۲۸ دقیقه در مقابل ۷ ساعت و ۴۲ دقیقه). از طرفی زمان صرف‌شده برای کار و فعالیت شغلی مادران شاغل در خانوارهایی که هر زوج شاغل بوده‌اند، ۴ ساعت و ۲ دقیقه بوده است که ۲۲ دقیقه بیشتر از زمان صرف‌شده برای کار و فعالیت شغلی مادران شاغل که فرزند زیر ۱۸ سال دارند و هر زوج شاغل هستند، است.

۴-۲- فعالیت خانه‌داری والدین

بر اساس نتیجه‌های جدول ۳، زمان صرف‌شده برای فعالیت خانه‌داری برای مادران شاغل و غیر شاغل فارغ از سن فرزندان آن‌ها به ترتیب ۴ ساعت و ۳ دقیقه و ۶ ساعت و ۸ دقیقه بوده است. اما بر اساس نتیجه‌های جدول ۴، مادران دارای فرزند زیر ۱۸ سال که

شاغل نبوده‌اند، به طور متوسط ۷ ساعت و ۱۷ دقیقه در روز را به فعالیت‌های خانه‌داری پرداخته‌اند که حدود ۲ ساعت و ۴۰ دقیقه بیشتر از زمان صرف‌شده مادران شاغل دارای فرزند زیر ۱۸ سال بوده است. به عبارت دیگر، وجود فرزند زیر ۱۸ سال باعث می‌شود که زنان شاغل و همچنین زنان غیر شاغل حدود ۱ ساعت بیشتر به فعالیت خانه‌داری بپردازند. همچنین وجود فرزند زیر ۶ سال باعث می‌شود که زنان شاغل حدود ۲ ساعت بیشتر از مادران شاغل، فارغ از سن فرزندان، و حدود ۱ ساعت بیشتر از مادران شاغل دارای فرزند زیر ۱۸ سال به خانه‌داری بپردازند.

بر اساس نتیجه‌های جدول ۴، پدران دارای فرزند زیر ۱۸ سال که شاغل نبوده‌اند، ۲ ساعت و ۱۶ دقیقه را به فعالیت‌های خانه‌داری پرداخته‌اند که حدود ۱ ساعت و ۸ دقیقه بیشتر از پدرانی است که شاغل هستند. البته پدران غیر شاغل دارای فرزند زیر ۶ سال، ۲۰ دقیقه بیشتر از پدران غیر شاغل و پدران شاغل دارای فرزند زیر ۶ سال، ۱۲ دقیقه بیشتر از پدران شاغل، خانه‌داری کرده‌اند. به عبارت دیگر وجود فرزند زیر ۶ سال علاوه بر این که مدت زمان صرف‌شده برای خانه‌داری مادران را افزایش می‌دهد، بر مدت زمان صرف‌شده برای خانه‌داری پدران نیز تأثیر گذار است.

بر اساس نتیجه‌های جدول ۸، در خانوارهایی که فرزند زیر ۱۸ سال وجود دارند و هر زوج شاغل هستند، مادران به طور متوسط ۵ ساعت و ۳ دقیقه در روز را به فعالیت خانه‌داری پرداخته‌اند در حالی که پدران ۱ ساعت و ۲۰ دقیقه را صرف این فعالیت کرده‌اند. لازم به ذکر است پدران در این خانوارها مدت زمان بیشتری (۱۳ دقیقه بیشتر) را به فعالیت خانه‌داری نسبت به پدرانی که همسر آن‌ها شاغل نیستند، پرداخته است. همچنین در خانوارهایی که هر زوج شاغل بوده است، زمان صرف‌شده برای خانه‌داری مادران شاغل دارای فرزند زیر ۱۸ سال، حدود ۱۸ دقیقه نسبت به کل مادران شاغل فارغ از سن فرزندان بیشتر بوده است.

۴-۳- سایر فعالیت‌های والدین

کم‌ترین زمان صرف‌شده‌ی والدین زن و مرد در روز به فعالیت‌های آموزشی و فراگیری با حداکثر ۴ دقیقه تعلق داشته است. تفاوت قابل توجهی بین مادران شاغل و غیر شاغل در برخی فعالیت‌ها مانند فعالیت داوطلبانه و خیریه، فعالیت‌های ورزشی، آموزش و فراگیری و تفریحی و فرهنگی وجود نداشته است.

الگوی گذران وقت مادران شاغل نسبت به مادران غیرشاغل، فارغ از سن فرزندان و در هر یک از گروه‌های سنی جوان‌ترین فرزند برای فعالیت‌های آموزشی و فراگیری، مشارکت‌های اجتماعی، فعالیت‌های ورزشی، استفاده از رسانه‌های جمعی و نگهداری و مراقبت شخصی، کم‌تر بوده است. همین الگو ولی با اختلاف بسیار بیشتر، برای پدران شاغل و غیر شاغل فارغ از سن فرزندان وجود داشته است و پدران غیر شاغل زمان بیشتری را به فعالیت‌های تفریحی و ورزشی، مشارکت‌های اجتماعی و استفاده از رسانه‌های جمعی نسبت به پدران شاغل گذرانده‌اند به طوری که پدران غیر شاغل بین ۳ ساعت تا ۳ ساعت و ۳۰ دقیقه بیشتر نسبت به پدران شاغل، بسته به سن فرزندان، در مجموع صرف فعالیت‌های ذکر شده کرده‌اند.

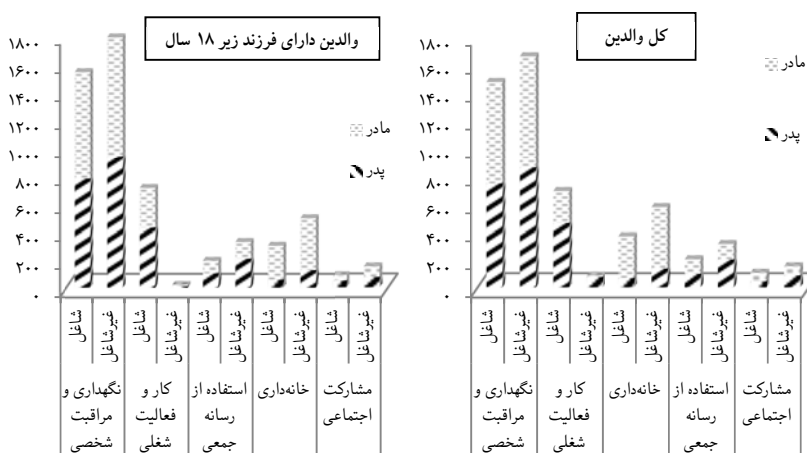
زمان صرف‌شده‌ی مادران شاغل به نگهداری و مراقبت شغلی از مادران غیر شاغل و پدران شاغل و غیر شاغل کم‌تر بوده است. تنها استثنا در حالتی بوده است که هر زوج شاغل بوده و در این گروه، پدران شاغل زمان کم‌تری را نسبت به مادران شاغل به نگهداری و مراقبت شخصی پرداخته‌اند.

جدول ۳- متوسط زمان سپری شده توسط والدین زن و مرد ۱۵ ساله و بیشتر به تفکیک وضع فعالیت اقتصادی و فعالیت‌های گذران وقت در تابستان سال ۱۳۹۴ (بر حسب ساعت و دقیقه)

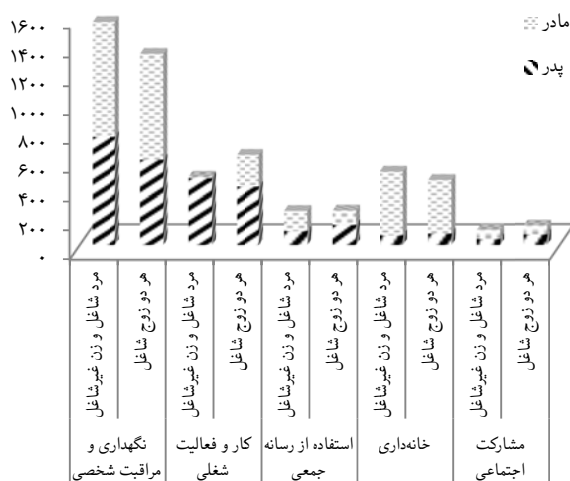
گروه‌های فعالیت	مادر		پدر	
	شاغل	غیر شاغل	شاغل	غیر شاغل
جمع	۲۴:۰۰	۲۴:۰۰	۲۴:۰۰	۲۴:۰۰
کار و فعالیت شغلی	۰۴:۴۳	۰۰:۰۹	۰۷:۰۸	۰۰:۱۱
خانه‌داری	۰۴:۰۳	۰۶:۰۸	۰۰:۵۸	۰۲:۰۶
فعالیت داوطلبانه و خیریه	۰۰:۰۳	۰۰:۰۳	۰۰:۰۲	۰۰:۰۲
فعالیت‌های آموزشی و فراگیری	۰۰:۰۱	۰۰:۰۳	۰۰:۰۱	۰۰:۰۱
مشارکت اجتماعی	۰۰:۳۸	۰۱:۱۵	۰۰:۴۹	۰۱:۱۵
فعالیت‌های تفریحی و فرهنگی	۰۰:۱۶	۰۰:۰۷	۰۰:۱۱	۰۰:۳۱
فعالیت‌های ورزشی	۰۰:۰۷	۰۰:۱۱	۰۰:۱۰	۰۰:۴۷
استفاده از رسانه‌ی جمعی	۰۱:۳۰	۰۲:۰۰	۰۱:۴۳	۰۳:۲۸
نگهداری و مراقبت شخصی	۱۲:۳۹	۱۴:۰۵	۱۲:۵۹	۱۵:۴۱

جدول ۴- متوسط زمان سپری شده توسط والدین زن و مرد ۱۵ ساله و بیش تر دارای فرزند زیر ۱۸ سال به تفکیک وضع فعالیت اقتصادی و فعالیت های گذران وقت در تابستان سال ۱۳۹۴ (بر حسب ساعت و دقیقه)

گروه های فعالیت	مادر		پدر	
	شاغل	غیر شاغل	شاغل	غیر شاغل
جمع	۲۴:۰۰	۲۴:۰۰	۲۴:۰۰	۲۴:۰۰
کار و فعالیت شغلی	۰۳:۴۹	۰۰:۰۹	۰۷:۴۰	۰۱:۱۶
خانه داری	۰۴:۵۸	۰۷:۱۷	۰۱:۰۸	۰۲:۱۶
فعالیت داوطلبانه و خیریه	۰۰:۰۵	۰۰:۰۳	۰۰:۰۱	۰۰:۰۱
فعالیت های آموزشی و فراگیری	۰۰:۰۱	۰۰:۰۲	۰۰:۰۱	۰۰:۲۰
مشارکت اجتماعی	۰۱:۰۰	۰۵:۰۱	۰۰:۴۵	۰۱:۲۷
فعالیت های تفریحی و فرهنگی	۰۰:۱۱	۰۰:۱۲	۰۰:۱۴	۰۰:۲۲
فعالیت های ورزشی	۰۰:۰۷	۰۰:۰۷	۰۰:۰۸	۰۰:۳۶
استفاده از رسانه جمعی	۰۱:۴۴	۰۱:۵۱	۰۱:۳۸	۰۳:۲۱
نگهداری و مراقبت شخصی	۱۲:۰۶	۱۳:۱۰	۱۲:۲۴	۱۴:۲۰

شکل ۱- مقایسه ای الگوی گذران وقت والدین دارای فرزند زیر ۱۸ سال و کل والدین برای برخی فعالیت ها به تفکیک جنسیت و وضع فعالیت اقتصادی والدین

شکل ۲- الگوی گذران وقت والدین دارای فرزند زیر ۱۸ سال بر حسب وضع فعالیت اقتصادی هر زوج

جدول ۵- متوسط زمان سپری شده توسط والدین زن و مرد ۱۵ ساله و بیشتر دارای فرزند زیر ۶ سال به تفکیک وضع فعالیت اقتصادی و فعالیت‌های گذران وقت در تابستان سال ۱۳۹۴ (بر حسب ساعت و دقیقه)

گروه‌های فعالیت	مادر		پدر	
	شاغل	غیر شاغل	شاغل	غیر شاغل
جمع	۲۴:۰۰	۲۴:۰۰	۲۴:۰۰	۲۴:۰۰
کار و فعالیت شغلی	۰۲:۵۲	۰۰:۱۱	۰۷:۵۶	۰۱:۳۸
خانه‌داری	۰۵:۵۳	۰۷:۳۶	۰۱:۱۰	۰۲:۲۵
فعالیت داوطلبانه و خیریه	۰۰:۰۵	۰۰:۰۲	۰۰:۰۱	۰۰:۰۰
فعالیت‌های آموزشی و فراگیری	۰۰:۰۰	۰۰:۰۲	۰۰:۰۱	۰۰:۰۹
مشارکت اجتماعی	۰۰:۵۵	۰۰:۵۸	۰۰:۴۴	۰۱:۲۶
فعالیت‌های تفریحی و فرهنگی	۰۰:۱۳	۰۰:۱۲	۰۰:۱۵	۰۰:۲۲
فعالیت‌های ورزشی	۰۰:۰۷	۰۰:۰۵	۰۰:۰۸	۰۰:۳۹
استفاده از رسانه جمعی	۰۱:۳۵	۰۱:۴۷	۰۱:۳۲	۰۲:۵۶
نظارت شخصی و مراقبت شخصی	۱۲:۱۹	۱۳:۰۸	۱۲:۱۴	۱۴:۲۴

جدول ۶- متوسط زمان سپری شده توسط والدین زن و مرد ۱۵ ساله و بیش‌تر دارای فرزند بین ۶ تا ۱۷ سال به تفکیک وضع فعالیت اقتصادی و فعالیت‌های گذران وقت در تابستان سال ۱۳۹۴ (بر حسب ساعت و دقیقه)

گروه‌های فعالیت	مادر		پدر	
	شاغل	غیرشاغل	شاغل	غیرشاغل
جمع	۲۴:۰۰	۲۴:۰۰	۲۴:۰۰	۲۴:۰۰
کار و فعالیت شغلی	۰۵:۰۳	۰۰:۰۶	۰۷:۱۴	۰۰:۳۹
خانه‌داری	۰۳:۵۵	۰۶:۳۴	۰۰:۵۸	۰۲:۰۷
فعالیت داوطلبانه و خیریه	۰۰:۰۲	۰۰:۰۵	۰۰:۰۲	۰۰:۰۲
فعالیت‌های آموزشی و فراگیری	۰۰:۰۱	۰۰:۰۳	۰۰:۰۱	۰۰:۱۵
مشارکت اجتماعی	۰۰:۵۲	۰۱:۱۴	۰۰:۴۷	۰۱:۱۶
فعالیت‌های تفریحی و فرهنگی	۰۰:۱۵	۰۰:۰۹	۰۰:۱۲	۰۰:۲۴
فعالیت‌های ورزشی	۰۰:۰۶	۰۰:۰۹	۰۰:۰۹	۰۰:۴۲
استفاده از رسانه جمعی	۰۱:۳۹	۰۱:۵۸	۰۱:۴۵	۰۳:۴۳
نگهداری و مراقبت شخصی	۱۲:۰۶	۱۳:۴۲	۱۲:۵۳	۱۴:۵۳

جدول ۷- متوسط زمان سپری شده توسط والدین زن و مرد ۱۵ ساله و بیش‌تر دارای فرزند بالای ۱۷ سال به تفکیک وضع فعالیت اقتصادی و فعالیت‌های گذران وقت در تابستان سال ۱۳۹۴ (بر حسب ساعت و دقیقه)

گروه‌های فعالیت	مادر		پدر	
	شاغل	غیرشاغل	شاغل	غیرشاغل
جمع	۲۴:۰۰	۲۴:۰۰	۲۴:۰۰	۲۴:۰۰
کار و فعالیت شغلی	۰۴:۴۸	۰۰:۰۹	۰۶:۵۳	۰۰:۰۷
خانه‌داری	۰۳:۴۹	۰۵:۴۹	۰۱:۰۱	۰۲:۰۵
فعالیت داوطلبانه و خیریه	۰۰:۰۳	۰۰:۰۲	۰۰:۰۱	۰۰:۰۲
فعالیت‌های آموزشی و فراگیری	۰۰:۰۰	۰۰:۰۴	۰۰:۰۱	۰۰:۰۰
مشارکت اجتماعی	۰۰:۲۸	۰۱:۱۹	۰۰:۵۴	۰۱:۱۸
فعالیت‌های تفریحی و فرهنگی	۰۰:۱۱	۰۰:۰۷	۰۰:۰۸	۰۰:۳۳
فعالیت‌های ورزشی	۰۰:۰۶	۰۰:۱۳	۰۰:۱۰	۰۰:۴۵
استفاده از رسانه جمعی	۰۱:۴۰	۰۲:۰۶	۰۱:۴۸	۰۳:۲۱
نگهداری و مراقبت شخصی	۱۲:۵۵	۱۴:۱۳	۱۳:۰۳	۱۵:۴۸

جدول ۸- متوسط زمان سپری شده توسط والدین زن و مرد ۱۵ ساله و بیش‌تر دارای فرزند زیر ۱۸ سال به تفکیک وضع فعالیت اقتصادی و فعالیت‌های گذران وقت در تابستان سال ۱۳۹۴ (بر حسب ساعت و دقیقه)

گروه‌های فعالیت	کل والدین				دارای فرزند زیر ۱۸ سال			
	مرد شاغل و زن		مرد شاغل و زن		مرد شاغل و زن		مرد شاغل و زن	
	مادر	پدر	مادر	پدر	مادر	پدر	مادر	پدر
جمع	۲۴:۰۰	۲۴:۰۰	۲۴:۰۰	۲۴:۰۰	۲۴:۰۰	۲۴:۰۰	۲۴:۰۰	۲۴:۰۰
کار و فعالیت شغلی	۰۴:۰۲	۰۷:۲۸	۰۰:۰۹	۰۷:۲۸	۰۰:۰۹	۰۷:۲۸	۰۰:۰۹	۰۷:۴۲
خانه‌داری	۰۴:۴۶	۰۱:۱۸	۰۷:۰۰	۰۱:۰۲	۰۷:۰۰	۰۱:۱۸	۰۷:۰۰	۰۱:۰۷
فعالیت داوطلبانه و خیریه	۰۰:۰۴	۰۰:۰۲	۰۰:۰۳	۰۰:۰۱	۰۰:۰۳	۰۰:۰۲	۰۰:۰۳	۰۰:۰۱
فعالیت‌های آموزشی و فراگیری	۰۰:۰۰	۰۰:۰۱	۰۰:۰۴	۰۰:۰۱	۰۰:۰۴	۰۰:۰۱	۰۰:۰۴	۰۰:۰۱
مشارکت اجتماعی	۰۰:۴۸	۰۱:۰۰	۰۱:۰۷	۰۰:۴۵	۰۱:۰۷	۰۱:۰۰	۰۱:۰۷	۰۰:۴۲
فعالیت‌های تفریحی و فرهنگی	۰۰:۱۵	۰۰:۱۷	۰۰:۱۰	۰۰:۱۲	۰۰:۱۰	۰۰:۱۷	۰۰:۱۰	۰۰:۱۳
فعالیت‌های ورزشی	۰۰:۰۶	۰۰:۱۲	۰۰:۰۷	۰۰:۰۸	۰۰:۰۷	۰۰:۱۲	۰۰:۰۷	۰۰:۰۸
استفاده از رسانه جمعی	۰۱:۳۵	۰۱:۴۹	۰۱:۵۱	۰۱:۳۹	۰۱:۵۱	۰۱:۴۹	۰۱:۵۱	۰۱:۳۶
نگهداری و مراقبت شخصی	۱۲:۲۵	۱۱:۵۳	۱۳:۲۹	۱۲:۴۳	۱۳:۲۹	۱۱:۵۳	۱۳:۲۹	۱۲:۲۹

۵- بررسی عامل‌های مؤثر بر گذران وقت والدین شاغل

در این بخش به بررسی عامل‌های مختلف مانند تحصیلات، جنسیت، وضع زناشویی، وضع سواد و سن والدین شاغل بر زمان صرف شده به فعالیت‌های مختلف در روز پرداخته می‌شود. جدول ۹ آمار توصیفی داده‌های استفاده‌شده در این بخش را بیان می‌کند. میانگین سنی والدین شاغل، حدود ۴۳ سال بوده است و حدود ۸۸ درصد والدین شاغل را مردان و ۱۲ درصد را زنان شاغل تشکیل می‌دهد. از بین حدود ۹۵ درصد والدین باسواد، حدود ۲۸ درصد دارای تحصیلات دانشگاهی و حدود ۷۲ درصد زیر دیپلم و یا تحصیلات غیررسمی داشته‌اند.

با توجه به این که توزیع داده‌های گذران وقت مربوط به کار و فعالیت شغلی و نگهداری و مراقبت شخصی والدین شاغل نرمال است و توزیع داده‌های گذران وقت مربوط به خانه‌داری و استفاده از رسانه‌های جمعی چوله نرمال است، لذا با استفاده از مدل

رگرسیون زیر که خطاهای آن به ترتیب دارای توزیع نرمال و لگ-نرمال در نظر گرفته شده، پارامترهای مدل استخراج شده است.

$$y_i = \beta_0 + \beta_1 Age + \beta_2 Education + \beta_3 Gender + \beta_4 Litteracy + \beta_5 Marital Status + \varepsilon_i$$

که در آن y_i متوسط زمان سپری شده‌ی والدین i ام برای فعالیت مورد نظر است. همچنین متغیرهای کمکی اشاره شده در مدل، متغیرهای کمکی معرفی شده در جدول ۹ است. اگرچه متغیر کمکی سطح تحصیلات گسسته است، ولی به دلیل ترتیبی بودن رده‌ها و کاهش تعداد پارامترهای مدل، به عنوان یک متغیر ترتیبی در نظر گرفته شده است.

جدول ۹- نام متغیرهای پاسخ و کمکی، نوع، میانگین و انحراف معیار (در صورت پیوسته بودن) و رده‌ها به همراه سهم آن‌ها (در صورت گسسته بودن) مربوط به والدین شاغل

متغیر پاسخ	نوع متغیر	میانگین (انحراف معیار)	درصد
زمان صرف شده برای کار و فعالیت شغلی	پیوسته	۷,۰۹۴ (۰,۱۱۳)	
زمان صرف شده برای خانه‌داری	پیوسته	۱۲,۵۹۸ (۰,۰۷۱)	
متغیر کمکی			
سن	پیوسته	۴۲,۴۴ (۰,۲۸۰)	-
تحصیلات	گسسته		بی‌سواد ۵/۱۳
			زیر دیپلم و غیررسمی ۶۷/۷۷
			فوق دیپلم یا لیسانس ۲۳/۳۷
			فوق لیسانس و دکتری ۳/۷۳
جنسیت	گسسته		زن ۱۱/۸۹
			مرد ۸۸/۱۱
وضع زناشویی	گسسته		دارای همسر ۹۸/۲۰
			بی‌همسر بر اثر فوت یا طلاق ۱/۸۰
وضع سواد	گسسته		باسواد ۹۴/۸۷
			بی‌سواد ۵/۱۳

نتیجه‌های جدول ۱۰ نشان می‌دهد با افزایش سن و تحصیلات والدین شاغل، مدت زمان سپری برای کار و فعالیت شغلی کاهش یافته است. همچنین زمان سپری شده برای کار و فعالیت شغلی مردان نسبت به زنان و باسوادان نسبت به بی‌سوادان بیش‌تر بوده است. تفاوتی بین زمان سپری شده برای کار و فعالیت شغلی والدین شاغل دارای همسر و والدین شاغل بی‌همسر بر اثر طلاق و فوت وجود نداشته است. نتیجه‌ها همچنین نشان می‌دهد با افزایش تحصیلات والدین شاغل، مدت زمان سپری برای خانه‌داری افزایش یافته است. همچنین زمان سپری شده برای خانه‌داری مردان شاغل نسبت به زنان شاغل کم‌تر بوده است و باسوادان نسبت به بی‌سوادان زمان کم‌تری را برای خانه‌داری گذرانده‌اند. همچنین با افزایش تحصیلات والدین شاغل، مدت زمان سپری شده برای استفاده از رسانه‌های جمعی افزایش یافته و باسوادان نسبت به بی‌سوادان زمان بیش‌تری را برای استفاده از رسانه‌های جمعی گذرانده‌اند.

جدول ۱۰- برآورد پارامترها و انحراف معیار برای مدل رگرسیونی برخی گروه‌های فعالیت (پارامترهای معنی‌دار به صورت تیره هستند)

متغیر پاسخ	کار و فعالیت شغلی		نگهداری و مراقبت شخصی		خانه‌داری		استفاده از رسانه‌های جمعی	
	برآورد	انحراف معیار	برآورد	انحراف معیار	برآورد	انحراف معیار	برآورد	انحراف معیار
مقدار ثابت	۷،۱۷	۱،۱۱	۱۲،۵۲۱	۰،۵۶۲	۱۳،۶۵	۰،۲۹۰	۰،۳۸۲	۰،۲۵۸
سن	-۰،۰۳۵	۰،۰۱۱	۰،۰۳۴	۰،۰۰۵	-۰،۰۰۳	۰،۰۰۳	۰،۰۰۲	۰،۰۰۳
تحصیلات	-۰،۸۴۶	۰،۲۲۸	-۰،۴۰۳	۰،۱۰۵	۰،۲۲۱	۰،۰۵۸	۰،۱۱۷	۰،۰۶۳
جنسیت (مرد)	۳،۰۳۶	۰،۳۴۹	-۰،۱۷	۰،۱۷۹	-۱،۰۰۸	۰،۰۸۱	۰،۰۸۹	۰،۰۸۹
وضع سواد (باسواد)	۱،۳۰۷	۰،۵۷۱	-۰،۴۹۵	۰،۲۸۸	-۰،۳۱۲	۰،۱۷۷	۰،۲۹۷	۰،۱۲۷
وضع زناشویی (دارای همسر)	-۱،۴۴۱	۰،۸۹۴	-۰،۳۳۰	۰،۴۲۳	۰،۰۳۴	۰،۱۵۲	۰،۰۶۸	۰،۱۷۹

۶- بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به کاربردهای متنوع داده‌های گذران وقت در برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری، ضرورت تحلیل داده‌های گذران وقت از اهمیت بسزایی برخوردار است. از آن جا که والدین بر اساس عامل‌های مختلفی مانند وضع فعالیت اقتصادی، سن جوان‌ترین فرزندشان و وضعیت اشتغال هر زوج، زمان‌شان را در طول شبانه‌روز به طرق مختلف صرف می‌کنند، در این مقاله بر اساس آخرین اطلاعات این طرح در تابستان سال ۱۳۹۴،

به بررسی الگوی گذران وقت والدین شاغل و غیر شاغل براساس سن جوان‌ترین فرزندشان و وضعیت اشتغال هر زوج پرداخته شده است. همچنین برخی عامل‌های مؤثر مانند تحصیلات، جنسیت، وضع زناشویی، وضع سواد و سن والدین شاغل بر زمان صرف‌شده به برخی فعالیت‌ها مورد بررسی قرار گرفته شده است.

نتیجه‌ها نشان می‌دهد، در بین شاغلان، بیش‌ترین زمان صرف‌شده برای کار و فعالیت شغلی، مربوط به کارفرمایان و کم‌ترین زمان مربوط به کارکن فامیلی بدون مزد و کارآموزان است. در خصوص زمان صرف‌شده برای فعالیت‌های مربوط به آموزش، ورزش، تفریح، استفاده از رسانه‌های جمعی و نگهداری و مراقبت شخصی، غیرشاغلان نسبت به شاغلان زمان بیش‌تری را صرف کرده‌اند.

بر خلاف والدین مرد، زمان صرف‌شده برای کار و فعالیت شغلی مادران، با افزایش سن فرزندان، تقریباً افزایشی بوده است و مادران دارای فرزند زیر ۶ سال زمان بسیار کم‌تری را صرف کار و فعالیت شغلی کرده‌اند. در خانوارهای با فرزند زیر ۱۸ سال، زمان صرف‌شده برای کار و فعالیت شغلی پدر شاغل خانوار با توجه به وضعیت اشتغال همسر وی متفاوت است.

وجود فرزند زیر ۱۸ سال باعث شده است که زنان شاغل و همچنین زنان غیر شاغل حدود ۱ ساعت بیش‌تر به فعالیت خانه‌داری بپردازند. همچنین وجود فرزند زیر ۶ سال باعث شده است که زنان شاغل حدود ۲ ساعت بیش‌تر از مادران شاغل، فارغ از سن فرزندان، و حدود ۱ ساعت بیش‌تر از مادران شاغل دارای فرزند زیر ۱۸ سال به خانه‌داری بپردازند. همچنین پدران غیر شاغل حدود ۲ ساعت و ۱۰ دقیقه و پدران شاغل حدود ۱ ساعت به فعالیت‌های خانه‌داری پرداخته‌اند.

الگوی گذران وقت مادران شاغل نسبت به مادران غیر شاغل برای فعالیت‌های آموزشی و فراگیری، مشارکت‌های اجتماعی، فعالیت‌های ورزشی، استفاده از رسانه‌های جمعی و نگهداری و مراقبت شخصی، کم‌تر بوده است. همین‌الگو ولی با اختلاف بسیار بیش‌تر (در مجموع بین ۳ ساعت تا ۳ ساعت و ۳۰ دقیقه)، برای پدران شاغل و غیر شاغل وجود داشته است. زمان صرف‌شده‌ی مادران شاغل به نگهداری و مراقبت شغلی از ۳ گروه دیگر مادران غیر شاغل و پدران شاغل و غیر شاغل کم‌تر بوده است. تنها استثنا در حالتی بوده است که هر زوج شاغل هستند و در این گروه، پدران شاغل زمان کم‌تری را نسبت به مادران شاغل به نگهداری و مراقبت شخصی پرداخته‌اند.

با توجه به الگوی چرخشی بودن داده‌های گذران وقت، انجام تحلیل‌های طولی و همچنین بررسی تغییرات الگوی گذران وقت در طول زمان ضروری است.

توضیحات

1. Harmonised European Time Use Survey
2. Organisation for Economic Co-operation and Development
3. International Association of Time Use Research
4. Centre for Time Use Research
5. International Classification of Activities for Time – use Statistics
6. Harmonised European Time Use Survey

مرجع‌ها

- [۱] مرکز آمار ایران (۱۳۹۴). چکیده یافته‌های طرح آمارگیری گذران وقت در نقاط شهری، تابستان ۱۳۹۴.
- [2] Andorka, R. and Falussy, B. (1981). The Way of Life of the Hungarian Society as Reflected by the Time Budget Survey of 1976–1977. *Acta Oeconomica*, **26**, 243–273.
- [3] Bureau of Labor Statistics (2012). Married Parents' use of Time, 2003–06. United States Department of Labor. Washington, D.C..
- [4] Charmes, J. (2015). UNDP Human Development Report Office, Time Use across the World: Findings of a World Compilation of Time Use Surveys.
- [5] Eckler, A.R. (1955). Rotation Sampling. *Annals of Mathematical Statistics*, **26**, 664–685.
- [6] Fox, K.D. and Nickols, S.Y. (1983). The Time Crunch: Wife's Employment and Family Work. *Journal of Family*, **4**, 61–82.
- [7] ILO (1982). 13th International Conference of Labour Statisticians.

زهرا رضای قهرودی

دکتری آمار

تهران، خیابان فاطمی، خیابان باباطاهر، خیابان فکوری، شماره ۱۴۵، پژوهشکدهی آمار.

رایانشانی: z_rezaei@srtc.ac.ir